

GALA STRAUSS

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛ.Ε.Π.Α.Π.

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΣ

MARTINI

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ

GALE STRAUSS

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛ.Ε.Π.Α.Π.

23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2004

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

GALA STRAUSS

Α΄ ΜΕΡΟΣ

1. Αυτοκρατορικό βαλς (1889)
2. Συρμός αναψυχής – Πόλκα (1864)
3. Πιτσικάτο – Πόλκα
4. Φωνές της άνοιξης – Βαλς (1883)
5. Trisch-trasch – Πόλκα (1858)
6. Βροντές και αστραπές – Πόλκα (1868)
7. Στον ωραίο γαλάζιο Δούναβη – Βάλς (1867)

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Αποσπάσματα από τη *Νυχτερίδα* (1874)

1. Εισαγωγή
2. Ντουέτο Eisenstein-Falke
3. Τρίο Adele-Rosalinde-Eisenstein
4. Πρώτη άρια της Adele
5. Ντουέτο του ρολογιού (Rosalinde – Eisenstein)
6. Τσάρντας (Rosalinde)
7. Finale II (όλοι)

MARTINI
TORINO 1863
BIANCO

MARTINI

BIANCO

1876 - 1888 - 1873
PREMIATI CON 40 MEDAGLIE
LICENZA N. 1

MARTINI

*Prodotti
la tradizione
Cassa*

S Le Clerc

PETIT

Η ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΓΙΟΧΑΝ Ο ΝΕΟΤΕΡΟΣ

Μια ολόκληρη οικογένεια ταλαντούχων μουσικών κάθε άλλο παρά φαινόμενο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί στην παγκόσμια ιστορία. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, η δυναστεία των Στράους – όνομα συνώνυμο στην συνείδηση κάθε φιλόμουσου με το βαλς και την εξέλιξή του – δεν είναι το πρώτο ούτε το τελευταίο παράδειγμα. Αρκεί να θυμηθεί κανείς τους Κουπρέν, οι οποίοι διαδραμάτισαν εξέχοντα ρόλο για δύο ολόκληρους αιώνες στη μουσική ζωή της Γαλλίας ή τους Ντάμρος, που διέπρεψαν επί χρόνια αρχικά στη Γερμανία και αργότερα στην Αμερική. Ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ και οι τέσσερις γιοι του, οι οποίοι διακρίθηκαν στη σύνθεση αλλά και ο Λεοπόλδος Μότσαρτ με τα δύο ταλαντούχα παιδιά του – την κόρη του Νανέρλ και, φυσικά, το γιο του, περίφημο μετέπειτα Βόλφγκανγκ Αμαντέους – αποτελούν ακόμη χαρακτηριστικότερα παραδείγματα. Οι μουσικά «γόνιμες» οικογένειες, ωστόσο, δεν σταματούν εδώ αφού στην ίδια κατηγορία συμπεριλαμβάνονται – με διαβαθμίσεις, είναι αλήθεια – οι Μέντελσον, οι Σούμαν αλλά και οι Πουτσίνι.

Παρόλα τα παραπάνω, εντούτοις, το στοιχείο της μοναδικότητας είναι αναγνωρίσιμο στους Στράους της Βιέννης. Κι αυτό, γιατί με κυριότερο εκπρόσωπο το Γιόχαν τον νεότερο – αντιπροσωπευτικά έργα του οποίου περιλαμβάνει το αποψινό γκαλά – κανένα άλλο όνομα δεν κατάφερε να «αιχμαλωτίσει» τη φαντασία σύγχρονων και μεταγενέστερων εκφράζοντας με το γοητευτικότερο τρόπο τον ηδονισμό και την ευθυμία της πρωτεύουσας των Αψβούργων κατά την περίοδο της ακμής της Αυτοκρατορίας. Και παρά το ότι κατά καιρούς η «ελαφρά» μουσική του χορού και της απλής διασκέδασης με

την οποία συνέδεσαν το όνομά τους έγινε αντικείμενο απαξιωτικών κρίσεων, συνθέτες όπως ο Βάγκνερ, ο Μπραμς, ο Βέρντι, ο Λεονκαβάλο ακόμη και ο Σένπεργκ δεν δίστασαν να εκφράσουν με τον πιο ενθουσιώδη τρόπο το θαυμασμό και την εκτίμησή τους στους Στράους – και δη στο Γιόχαν το νεότερο – αναγνωρίζοντας σε αυτούς, τους ανώτατους «τεχνίτες» ενός είδους που καλλιεργούσαν με στίλ, κομψότητα, γούστο και πνεύμα.

Στο σημείο αυτό πάντως, οφείλει κανείς να υπογραμμίσει έναν ακόμη «κοινό τόπο» και ταυτόχρονα, για άλλη μια φορά, το στοιχείο του μοναδικού. Στη μέχρι σήμερα διαδρομή της ιστορίας, οι γόνοι των μουσικών που αντιμετώπισαν οικογενειακή αντίδραση όταν εκδήλωσαν την επιθυμία να πατήσουν στα ίδια χάρια υπήρξαν, είναι αλήθεια, ουκ ολίγοι. Σε καμιά περίπτωση, ωστόσο, η άρνηση δεν ήταν τόσο σθεναρή όσο σε αυτήν του Γιόχαν Στράους του νεότερου. Θεωρώντας πως ένας μουσικός στην οικογένεια ήταν αρκετός, ο Γιόχαν ο πρεσβύτερος – ιδρυτής της ομώνυμης δυναστείας και γνωστός ως ο «πατέρας του βαλς», είδους που άντλησε τις ρίζες του από την αυστριακή και την τσέχικη λαϊκή μουσική – δεν ήταν διόλου θετικός στην προοπτική οι γιοι του να ακολουθήσουν τα βήματά του. Στην πραγματικότητα έκανε ό,τι μπορούσε για να τους εμποδίσει. Η ειρωνεία της τύχης είναι το γεγονός πως όχι μόνο ο Γιόχαν ο νεότερος αλλά και οι άλλοι δύο, ο Γιόζεφ (1827 - 1870) και ο Έντουαρντ (1835 - 1916) γνώρισαν αξιοσημείωτη επιτυχία ως μουσικοί.

Γεννημένος στις 25 Οκτωβρίου του 1825, ο μεγαλύτερος από πέντε αδέρφια, ο Γιόχαν ο νεότερος κυριολεκτικά μεγάλωσε μέσα στους ήχους της μουσικής. Καθώς η ορχήστρα του πατέρα του έκανε συχνά πρόβες στο σπίτι της οικογένειας Στράους, πέρα από τους χορούς και τα εμβατήρια, ήρθε σε επαφή με ευρύτατη κλίμακα του εν γένει συναυλιακού ρεπερτορίου. Το περίεργο είναι ίσως ότι, ενώ ο πατέρας δεν ήθελε οι γιοι του να ακολουθήσουν μουσική σταδιοδρομία, τους ενθάρρυνε να ασχοληθούν με το πιάνο. Ωστόσο, παρά το ότι ο Γιόχαν συνέθεσε το πρώτο του βαλς σε ηλικία έξι, μόλις, ετών, χρειάστηκε να ταραχτούν σοβαρά τα οικογενειακά του θεμέλια προκειμένου να αρχίσει να σπουδάζει συνειδητά μουσική. Η συναισθηματική απιστία του πατέρα του και η συνακόλουθη εγκατάλειψη της συζυγικής εστίας το 1842 επέφερε σοβαρό πλήγμα στο εισόδημα της νόμιμης οικογένειάς του. Με την υποστήριξη της μητέρας του Άννας, λοιπόν, η οποία του χάρισε το πρώτο του βιολί κι ενώ ήδη προαλειφόταν για την τραπεζική σταδιοδρομία που ονειρευόταν γι' αυτόν ο πατέρας του, ο νεαρός Γιόχαν άρχισε να σπουδάζει μουσική όπου και αποφάσισε να αφιερωθεί αποκλειστικά το 1843. Ένα χρόνο αργότερα – σε ηλικία 19 ετών – κι έχοντας εξασφαλίσει τη σχετική άδεια από τις αρμόδιες αρχές σχημάτισε τη δική του 24μελή ορχήστρα κι έκανε το ντεμπούτο του ως συνθέτης και μαέστρος. Για την πρώτη του αυτή επίσημη εμφάνιση επέλεξε έργα των Μέγιερμπερ, Σουπέ και, φυσικά, του πατέρα του ενώ παρουσίασε και τέσσερις δικές του συνθέσεις, οι οποίες εκδόθηκαν το 1845. Χαρακτηριστικό της επιτυχίας της εμφάνισης αυτής είναι το γεγονός πως το κοινό τον κάλεσε επί σκηνής 19 (!) φορές ενώ και

S Le Clerc

τα σχόλια του τύπου, κινήθηκαν στο ίδιο, θριαμβευτικό, μήκος κύματος.

Έκτοτε, πατέρας και γιος συναγωνίστηκαν – ή μάλλον ανταγωνίστηκαν – στο ίδιο πεδίο. Χαρακτηριστικό είναι ότι παρά τη διθυραμβική υποδοχή της πρώτης του εμφάνισης, ο Γιόχαν υιός δεν κατάφερε να παγιώσει την επιτυχία του στη γενέτειρά του Βιέννη παρά μόνο μετά το θάνατο του πατέρα του, το Σεπτέμβριο του 1849. Τότε, ο Γιόχαν ο νεότερος συνένωσε τις δύο ορχήστρες κι άρχισε να αποκτά την εμπιστοσύνη των διοικήσεων των διαφόρων πολιτιστικών οργανισμών της εποχής.

Η πρώτη επίσημη αναγνώριση, εντούτοις, είχε έρθει από το 1845 όταν ο νεαρός Γιόχαν έγινε διευθυντής ορχήστρας στο 2ο Σύνταγμα Πολιτών της Βιέννης – μια θέση περισσότερο κοινωνική παρά στρατιωτική – τη στιγμή που ο πατέρας του κατείχε τον αντίστοιχο τίτλο στο 1ο Σύνταγμα. Το 1847 εγκαινίασε τη μακροχρόνια και εξαιρετικά αποδοτική συνεργασία του με την Ένωση Ανδρικών Χορωδιών της Βιέννης, έναν οργανισμό για τον οποίο αργότερα έγραψε κάποια από τα δημοφιλέστερα βάλς του, μεταξύ των οποίων και το θρυλικό *Γαλάζιο Δούναβη* (1867) – αδιαμφισβήτητο «σήμα κατατεθέν» της δημιουργίας του και, ταυτόχρονα, το διασημότερο δείγμα του είδους – τον οποίο θα ακούσουμε απόψε.

Η ευρύτερη αναγνώριση των δυνατοτήτων του Γιόχαν II (όπως συχνά συναντάται ο Γιόχαν ο νεότερος) ωστόσο, ήρθε στις αρχές

της δεκαετίας του 1850 όταν τα πρώτα αριστοτεχνικά του βάλς κέρδισαν την επιδοκιμασία παραγόντων όπως, για παράδειγμα, του διάσημου μουσικοκριτικού της εποχής Έντουαρντ Χάνσλικ. Πέντε χρόνια αργότερα, προσκλήθηκε να διευθύνει θερινές συναυλίες στο πάρκο «Πετροπαβλόφσκ» της Αγίας Πετρούπολης. Επρόκειτο για την απαρχή μιας εξίσου μακροχρόνιας συνεργασίας στο πλαίσιο της οποίας «γεννήθηκαν» κάποιες από τις γνωστότερες συνθέσεις του, μεταξύ αυτών και οι πόλκες *Tritsch-Tratsch* και *Pizzicato* που περιλαμβάνει το αποψινό πρόγραμμα.

Την ίδια περίπου περίοδο – στα μέσα δηλαδή της δεκαετίας του 1850 – ο Στράους κέρδιζε τον τίτλο του «ζωντανού καθρέφτη της παγκόσμιας ιστορίας». Και πραγματικά: στα 44 χρόνια που ακολούθησαν ως το θάνατό του το 1899, ελάχιστες ήταν οι φορές που ο συνθέτης δεν αποτύπωνε μουσικά κάθε σημαντικό πολιτικό, κοινωνικό ή οικονομικό γεγονός το οποίο συνέβη στη Βιέννη, στην υπόλοιπη αυτοκρατορία των Αψβούργων ή οπουδήποτε αλλού στην Ευρώπη. Στα μέσα της δεκαετίας του 1860 – και με αποκορύφωμα τις εμφανίσεις του στο χρονικό διάστημα μεταξύ Χριστουγέννων και Σαρακοστής, γνωστού ως η περίοδος του Καρναβαλιού – ο Στράους είχε πλέον καταφέρει να καθιερωθεί ως ο «αναμορφωτής της χορευτικής μουσικής». Παρά το ότι δεν ταξίδευε με την ίδια ευχαρίστηση όπως ο πατέρας του, έκανε σημαντικές εμφανίσεις στο Παρίσι (όπου στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Έκθεσης του 1867 παρουσίασε, μεταξύ άλλων, και το *Γαλάζιο Δούναβη* κάνοντας γνωστό το έργο και εκτός Βιέννης), το Λονδίνο, τη Βοστώνη, τη Νέα

Υόρκη αλλά και το Βερολίνο. Στην τελευταία αυτή πόλη και στη διάρκεια των συναυλιών του στην νεοϊδρυθείσα, τότε, αίθουσα συναυλιών Koenigsbau, ο Στράους παρουσίασε και το *Αυτοκρατορικό Βαλς* (Kaiserwalzer, 1880) που θα ακούσουμε σήμερα.

Την ίδια περίπου περίοδο και με παρότρυνση της πρώτης του συζύγου Ενριέτε Τρεφτς ο Στράους στράφηκε και στη θεατρική σκηνή υπογράφοντας, μεταξύ άλλων, μια σειρά από οπερέτες. Παρά το ότι ο θάνατος της Ενριέτε τον Απρίλιο του 1878 του στοίχισε πολύ, 50 μόλις, ημέρες αργότερα παντρεύτηκε για δεύτερη φορά την κατά πολύ νεότερή του Αγγέλικα (Λίλι) Ντίτριχ. Καθώς επρόκειτο για μια σχέση σχεδόν εξαρχής προβληματική, οι δυο τους χώρισαν συναινετικά μερικά χρόνια αργότερα. Το συναισθηματικό κενό του συνθέτη ήρθε να καλύψει η – ακόμη νεότερη – Αντέλε Ντόιτς (συνεπώνυμη με τον Γιόχαν από τον πρώτο γάμο της με τον Άντον Στράους, γιο γνωστού τραπεζίτη της εποχής ο οποίος, ωστόσο, είχε πεθάνει). Προκειμένου να την παντρευτεί – η ίδια του έμεινε αφοσιωμένη ως το θάνατό του – ο συνθέτης ασπάστηκε τον προτεσταντισμό γεγονός που, όπως αναφέρουν ορισμένες πηγές, του κόστισε την αυστριακή υπηκοότητά του. Παρόλα αυτά, η χώρα του – και δη η γενέτειρά του Βιέννη – υπήρξε η αστείρευτη πηγή της έμπνευσής του. Και, αναμφίβολα, όταν πέθανε το 1899, έκλεισε μαζί του ένα μεγάλο κεφάλαιο της αυστριακής ιστορίας.

Petit

Ο «ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΒΑΛΣ»

Παρά το ότι ο Γιόχαν Π κυριολεκτικά σφράγισε τη χορευτική σκηνή του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα με τη δημιουργική του δραστηριότητα να εκτείνεται σε πόλκες, καντρίλιες και γκαλόπ, η βασική του συμβολή έχει να κάνει με το βαλς και την εξέλιξή του. Η αλήθεια είναι ότι στα νεανικά του χρόνια, επέμεινε πολύ στο να υπογραμμίσει τη διαφορά γενεών ανάμεσα στον ίδιο και τον πατέρα του. Το 1894, ωστόσο, κατά τη διάρκεια των λαμπρών τελετών εορτασμού των 50 χρόνων της δημιουργίας του, ο Γιόχαν Π προχώρησε σε μια σημαντική δημόσια παραδοχή λέγοντας χαρακτηριστικά: *«οι τιμές των οποίων σήμερα γίνονται αποδέκτης ανήκουν ουσιαστικά στον πατέρα μου και το Λάνερ. Αυτοί μου υπέδειξαν τους δρόμους μέσω των οποίων ήταν δυνατή η εξέλιξη ούτως ώστε η δική μου ταπεινή συνεισφορά να ριζίζεται στον εμπλουτισμό της φόρμας».*

Στο πλαίσιο αυτό, εντούτοις, οι παραπάνω φράσεις δεν θα μπορούσαν σε καμία περίπτωση να εκληφθούν ως συναισθηματική έκρηξη ενός ανθρώπου 70 ετών. Ήταν, απλώς, η αλήθεια. Με τα λόγια αυτά ο συνθέτης αναγνώριζε δημόσια πως η δομή του βιεννέζικου βαλς θεμελιώθηκε, επεκτάθηκε και τυποποιήθηκε από το Γιόχαν τον πρεσβύτερο και τον, επίσης αυστριακό διευθυντή ορχήστρας και συνθέτη, Γιόζεφ Λάνερ. Ωστόσο, παρά το ότι θαύμαζε πραγματικά τον πατέρα του η καλλιτεχνική αντιπαράθεση μαζί του ήταν αναπόφευκτη. Κι αυτό, γιατί η δομή του βαλς όπως του παραδόθηκε από το Γιόχαν τον πρεσβύτερο ήταν κατά γενική ομολογία ξεπερασμένη. «Καλειδοσκόπιο» την χαρακτήρισε ο Έντουαρντ Χάνσλικ προκειμένου να υπογραμμίσει τον απότομο τρόπο με τον

οποίο τα μουσικά θέματα ακολουθούσαν το ένα το άλλο. Το βαλς του Γιόχαν Ι αποτελείτο από επτά ή οκτώ θέματα, τα οποία ήταν εντελώς ασύνδετα μεταξύ τους ενώ το καθένα τους δεν ξεπερνούσε τα 12 με 16 μέτρα.

Η πρώτη αντίρρηση του Γιόχαν υιού ανέκυψε στο θέμα της αρμονίας. Στη δεκαετία του 1850 εισήγαγε κάποιες από τις τεχνικές σύνθεσης του Βάγκνερ και του Λιστ στα βαλς του και παρά το ότι, σε κάποιες περιπτώσεις, εισέπραξε επιπλήξεις από μουσικούς παράγοντες, το κοινό φάνηκε να αδιαφορεί γι' αυτές και αγκάλιασε τους νεωτερισμούς του. Η υποχρέωση, ωστόσο, ενός έργου πάνω από όλα ξεκάθαρου για τους χορευτές, επέβαλε περιορισμούς στους αρμονικούς πειραματισμούς του συνθέτη. Γρήγορα κατάλαβε, ότι η εξέλιξη του είδους δεν κρυβόταν στις «εκρηκτικές» αρμονίες αλλά στον εμπλουτισμό των μερών από τα οποία αποτελείτο, στις πληρύτερες μελωδίες. Γύρω στα μέσα του 19ου αιώνα, οι χορευτές ήδη έβρισκαν τις αντίστοιχες δημιουργίες του Γιόχαν του πρεσβύτερου εξαιρετικά σύντομες, το μελωδικό «κύμα» υποχωρούσε πολύ γρήγορα. Σε ανάλογο μήκος κύματος με τον Βάγκνερ, ο οποίος πίστευε στη μελωδία χωρίς τέλος που πλημμύριζε αενάως τον κόσμο, ο Γιόχαν ΙΙ θεωρούσε πως θα ήταν λάθος τα βαλς του να αφήνουν μια αίσθηση νευρική, να αρχίζουν – όπως συνέβαινε με τα έργα του πατέρα του – με την άρση της μπαγκέτας του και να ολοκληρώνονται με το κατέβασμά της.

Τα βαλς του Γιόχαν ΙΙ ακολουθούν την ίδια βασική δομή: μια «περιγραφική» εισαγωγή, πέντε μουσικά θέματα τα οποία βρίσκονταν σε συνάρτηση μεταξύ τους και το τελευταίο μέρος, η coda, να ανακεφαλαιώνει τη βασική μελωδία δημιουργώντας μια αίσθηση επιτάχυνσης του μουσικού «βήματος».

Η αλήθεια είναι ότι τόσο από καλλιτεχνική όσο και από κοινωνική άποψη, οι εξελίξεις τις οποίες επέφερε ο Γιόχαν ΙΙ ήταν κατά κάποιο τρόπο μια δικαίωση του πατέρα του. Κι αυτό, γιατί ο τελευταίος από ενωρίς προσπάθησε να «απελευθερώσει» το βαλς από την αυστηρά «ωφελμιστική» – τη χορευτική δηλαδή – χρησιμότητά του και να το αναγάγει σε αυτόνομο μουσικό είδος. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, ο Στράους προέκτεινε και εμπλούτισε τη φόρμα του βαλς επιτυγχάνοντας μεγαλύτερη συνοχή. Η εισαγωγή εξελίχθηκε αναγόμενη – σε κάποιες περιπτώσεις – σε συμφωνική μουσική ενώ τα θέματα τελειοποιήθηκαν τόσο μελωδικά όσο και αρμονικά έτσι ώστε να αποτελέσουν ένα ομοιογενές σύνολο. Η coda, επίσης, επιμηκύνθηκε έτσι ώστε να εξισορροπήσει το σύνολο του έργου. Η μελέτη των κλασικών συνθετών, εξάλλου, επηρέασε τις αριστοτεχνικές ενορχηστρώσεις του. Υπογράφοντας τις παραπάνω εξελίξεις, ο Γιόχαν ΙΙ κατάφερε όντως να πραγματοποιήσει το όνειρο του πατέρα του: να αναγάγει, δηλαδή, το βιεννέζικο βαλς, σε βασικό πρωταγωνιστή τόσο της χορευτικής όσο και της συναυλιακής σκηνης κατακτώντας, ο ίδιος, τον τίτλο του «βασιλιά» του είδους.

«ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ», Η ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΕΖΙΚΗΣ ΟΠΕΡΕΤΑΣ

Στα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1860 οι διευθυντές των θεάτρων της Βιέννης εκδήλωσαν σταδιακή ανησυχία για την κυριαρχία του Ζακ Όφενμπαχ – ιδρυτή της γαλλικής οπερέτας – στις σκηνές τους και, κατ' επέκταση, το υπέρογκο κόστος του ανεβάσματος των έργων του. Στο πλαίσιο αυτό – έχοντας καταφέρει να εκφράσει με τον πλέον αριστοτεχνικό τρόπο τη βιεννέζικη ευθυμία και αίσθηση της εποχής – ο Στράους προέβαλλε ως ο καταλληλότερος συνθέτης προκειμένου να αποτελέσει την εγχώρια «απάντηση». Κι ενώ οι δύο πρώτες του οπερέτες (*Ο Αλή Μπαμπά και οι 40 κλέφτες*, 1871 και το *Καρναβάλι στην Ρώμη*, 1873) συνάντησαν μάλλον χλιαρή υποδοχή, το τρίτο του εγχείρημα, η περίφημη *Νυχτερίδα* (*Die Fledermaus*, 1874) γνώρισε εξ αρχής μεγάλη επιτυχία για να αποτελέσει, έκτοτε, την επιτομή της βιεννέζικης οπερέτας κι ένα από τα λαμπρότερα δείγματα του είδους.

Στηριγμένη σε λιμπρέτο των Χάφνερ και Ζενέ (οι οποίοι άντλησαν το υλικό τους από το έργο των Μείγιγκ και Αλεβί *Le Reveillon*, 1872 που, με τη σειρά του, βασίστηκε στο προγενέστερο *Das Gefangnis*, Η φυλακή, του Μπενεντίξ), η εν λόγω οπερέτα σε τρεις πράξεις συνετέθη σε διάστημα 42, μόλις, ημερών και πρωτοπαρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 1874 στο Theater an der Wien σημειώνοντας μεγάλη επιτυχία. Το ίδιο το θέμα της άλλωστε - τα αστεία των Βιεννέζων στη διάρκεια ενός χορού μεταμφιεσμένων - ήταν ένα μεγάλο πλεονέκτημα στα χέρια του συνθέτη αφού, με δεδομένη την κυρίαρχη θέση του στις εκδηλώ-

σεις του Καρναβαλιού, πολύ δύσκολα θα μπορούσε να βρεθεί καταλληλότερος, για να το επεξεργαστεί.

Κι ενώ οι δύο πρώτες οπερέτες του Στράους εξέφραζαν την αυτοπεποίθηση μίας ακμάζουσας πόλης, η *Νυκτερίδα* χαρακτηρίζεται από τη «μηδενιστική» ευθυμία, η οποία ακολούθησε τη χρηματιστηριακή κρίση του 1873: μια κατάσταση που κατέστρεψε οικογενειακές περιουσίες, πολιτικές σταδιοδρομίες και, φυσικά, επηρέασε και τον κόσμο των θεατρικών επιχειρήσεων της εποχής. Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν, η *Νυκτερίδα* παρουσιάστηκε εναρμονισμένη με τα νέα δεδομένα: αντί των εξωτικών σκηνικών που συνηθίζονταν, εν προκειμένω προκρίθηκαν εσωτερικοί χώροι, οικείοι στους βιεννέζους θεατές όπως άλλωστε, και σύγχρονα κοστούμια. Παράλληλα, οι επανειλημμένες αναφορές στο ποτό και η – για πρώτη φορά – αποδοχή του κρασιού και της σαμπάνιας ως μέσου αντιμετώπισης της ανασφάλειας για το μέλλον ήταν μια ακόμη απόρροια των κοινωνικών δεδομένων της εποχής. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, με το εν λόγω έργο ο Στράους άδραξε την ευκαιρία να παρουσιάσει ένα έργο απολύτως «βιεννέζικο» προκειμένου να καθησυχάσει τους συμπατριώτες του ότι, έστω κι αν έχασαν τις περιουσίες τους, εξακολουθούν να διαθέτουν πλούσια μουσική κληρονομιά, η οποία τους συνδέει με τον ίδιο τον τόπο και τους προγόνους τους.

Παρά τις σύγχρονες αναφορές της, εντούτοις, το στοιχείο της νοσταλγίας του παρελθόντος είναι εμφανώς αναγνωρίσιμο στο

έργο. Στη δεκαετία του 1860, η όψη της Βιέννης είχε αλλάξει δραματικά με το γκρέμισμα του μεσαιωνικού τείχους της πόλης και την ανέγερση των επιβλητικών κτιρίων κατά μήκος της περίφημης Ringstrasse. Καθώς επρόκειτο για αλλαγές οι οποίες μάλλον δεν συναντούσαν κοινή αποδοχή, η παρακολούθηση μιας παράστασης στο Theater an der Wien, έναν θεσμό που το νέο οικοδομικό πρόγραμμα διατήρησε ανέπαφο, προκαλούσε αναμφίβολα μια αίσθηση νοσταλγίας για μια άλλη, «απλούστερη» και – ίσως πιο ευτυχισμένη – εποχή.

Ίσμα Τουλάτου

Βιβλιογραφία - Πηγές

The New Grove Dictionary of Music and Musicians

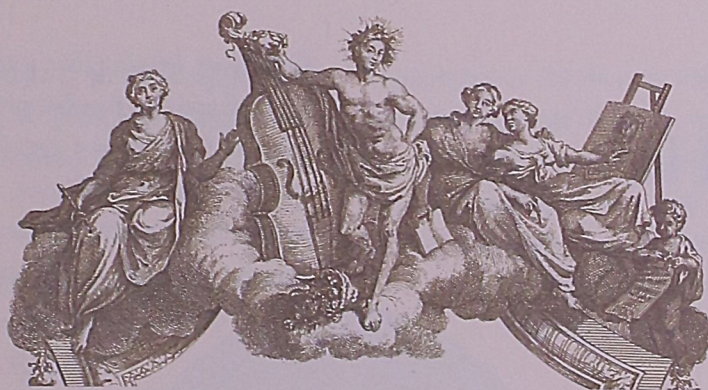
H. E. Jacob: *Johann Strauss, Father and Son: A century of light music*

Werner Jaspert: *Johann Strauss: Sein Leben, sein Werk, seine Zeit*

Norbert Linke: *Johann Strauss*

Johann Strauss and Vienna: operetta and the politics of popular culture, Cambridge University Press, 2000.

I. Σ. Κολιόπουλος: *Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία 1789 - 1945: Από την Γαλλική Επανάσταση μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ

ΜΥΡΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Διευθυντής Ορχήστρας

Ο Μύρων Μιχαηλίδης εμφανίζεται συχνά τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη διευθύνοντας γνωστά επαγγελματικά μουσικά σύνολα. Παράλληλα έχει αποκτήσει μεγάλη διοικητική εμπειρία ως διευθυντικό στέλεχος σε μεγάλους καλλιτεχνικούς οργανισμούς. Στη διοικητική του δραστηριότητα συνεπικουρούν και οι νομικές σπουδές του. (Πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου της Αθήνας)

Από το 1999 έως σήμερα διατέλεσε Μόνιμος Αρχιμουσικός και Διευθυντής Σπουδών στην Όπερα της Ανατολικής Σαξωνίας στη Γερμανία.

Μεγάλη βαρύτητα έχει δώσει στην προβολή του ελληνικού πολιτισμού και ιδιαίτερα της ελληνικής μουσικής δημιουργίας και των νέων ελλήνων καλλιτεχνών στο εξωτερικό.

Έχει λάβει εξαιρετικές κριτικές, σε ευρείας κυκλοφορίας έγκριτα περιοδικά όπως το «Das Orchester» και το «Opernwelt», καθώς και σε μεγάλες γερμανικές εφημερίδες, όπως η «Sächsische Zeitung», η «Berliner Morgenpost», η «Der Tagespiegel» κ.α.

Γεννήθηκε το 1968 στο Ηράκλειο Κρήτης, όπου πήρε και τα πρώτα μαθήματα πιάνου σε μικρή ηλικία. Συνέχισε τις σπουδές του στην Αθήνα όπου και αποφοίτησε στο πιάνο (με Α΄ Βραβείο) και στα ανώτερα θεωρητικά. Κατόπιν έγινε δεκτός στην Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Βερολίνου, όπου και έλαβε Δίπλωμα Διεύθυνσης Ορχήστρας με Άριστα δίπλα στον καθηγητή Hans-

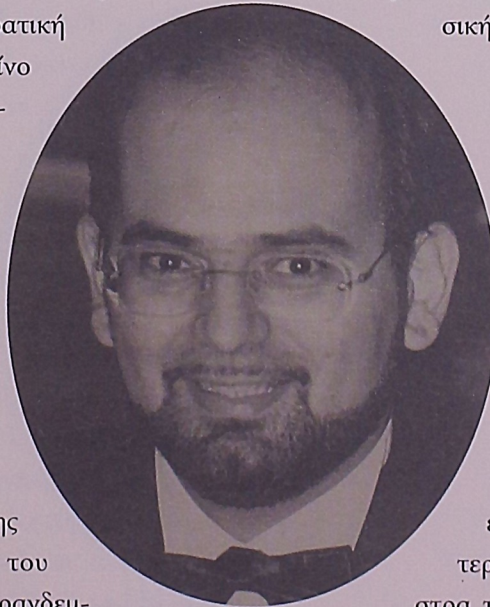
Martin Rabenstein. Παράλληλα παρακολούθησε σεμινάρια Διεύθυνσης Ορχήστρας με τον Μιλτιάδη Καρύδη στη Δρέσδη και μαθήματα με τον Simon Rattle (Διευθυντή Φιλαρμονικής του Βερολίνου).

Υπήρξε ο ιδρυτής και ο πρώτος Μουσικός Διευθυντής της Ορχήστρας Εγχόρδων Νέων στην Κρατική Μουσική Σχολή του Σαίνεμπεργκ στο Βερολίνο όπου διατέλεσε επίσης Καθηγητής Ρεπερτορίου Όπερας και Μουσικής Δωματίου.

Από το 1997 έως το 1999 διατέλεσε βοηθός Καλλιτεχνικού Διευθυντή με καθήκοντα Αρχιμουσικού στην Όπερα της Ανατολικής Σαξωνίας του Γκαίρλιτς.

Συνεργάστηκε με πλήθος συμφωνικών ορχηστρών, όπως η Συμφωνική Ορχήστρα του Βερολίνου, η Ορχήστρα της Όπερας της Ανατολικής Σαξωνίας, η Φιλαρμονική του Μαγδεμβούργου, η Φιλαρμονική του Νέου Βρανδεμβούργου, η Συμφωνική Ορχήστρα της Θουριγγίας, η Ορχήστρα της Κάτω Σιλεσίας (Πολωνία και Τσεχία) αλλά και με ορχήστρες νέων, όπως η Ορχήστρα της Ανώτατης Μουσικής Ακαδημίας του Βερολίνου και η Eurojuvenes Symphony Orchestra με την οποία απέσπασε και βραβείο στο Φεστιβάλ της Καρλορούης το 2000.

Συμμετείχε ως Διευθυντής Ορχήστρας σε Φεστιβάλ και επετειακές εκδηλώσεις με ιδιαίτερη αναφορά στο 13ο Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής στη Δρέσδη (1999) και στην πανηγυρική συναυλία της Επετείου της Γερμανικής Ενοποίησης (3 Οκτωβρίου 2003). Στην Ελλάδα, έχει εμφανισθεί στα φεστιβάλ Ηρακλείου και Ρεθύμνου, διευθύνοντας την Ορχήστρα της Ανώτατης Μουσικής Ακαδημίας του Βερολίνου.

Στην Ελλάδα συνεργάζεται συχνά με την Εθνική Λυρική Σκηνή διευθύνοντας παραγωγές Όπερας, όπως *Τόσκα*, *Τα Παραμύθια του Χόφμαν*, *Ελιξήριο του Έρωτα* και *Φεντόρα*. Έχει επίσης συνεργαστεί με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ. Επίσης έχει πραγματοποιήσει, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης, παραγωγή CD με το *Άξιον Εστί* του Μίκη Θεοδωράκη, ενώ ετοιμάζεται η παραγωγή σε CD της δεύτερης συμφωνίας του Ραχμάνινοφ με την Ορχήστρα της Ανατολικής Σαξωνίας από ζωντανή ηχογράφηση.

Στο συγγραφικό του έργο ιδιαίτερη αναφορά αξίζει στη συγγραφή εξειδικευμένης καλλιτεχνικής και τεχνικοοικονομικής μελέτης για τη δημιουργία Συμφωνικής Ορχήστρας στη Ελλάδα (2003).

LISA DALTIUS

Σοπράνο

Με μια λαμπρή φωνή μεγάλης ομορφιάς, δύναμης, χροιάς και μουσικότητας και με μια επιβλητική σκηνική παρουσία, η Lisa Daltirus προορίζεται για μεγάλη καριέρα στην όπερα και τα κονσέρτα. Η περίοδος 2002 - 2003 σημάδεψε το επαγγελματικό ντεμπούτο της στην όπερα στον επώνυμο ρόλο της Τόσκα με την Grand Opera της Νέας Υόρκης. *«Αγέρωχη, με μάτια που έβγαζαν φωτιές, η ίδια η ενσάρκωση της Τόσκα... ανέδιδε έναν ασύλληπτο ηλεκτρισμό, εκείνη τη δύναμη που φτάνει στο κοινό όταν κάτι σημαντικό συμβαίνει στ' αλήθεια πάνω στη σκηνή»*. (The New York Times)

Η Lisa Daltirus πρωτοεμφανίστηκε και με την Όπερα του Ντελαγουιέρ στον ίδιο ρόλο, κερδίζοντας τους ύμνους των κριτικών. *«Εκθαμβωτική ανακάλυψη στην Όπερα του Ντελαγουιέρ... η φωνή που ακούγεται στον ομώνυμο ρόλο θύμιζε την Leontyne Price»*. (The Philadelphia Inquirer). Το Opera News έγραψε *«...πρόκειται σαφώς για μια μελλοντική σταρ... η Leontyne Price είναι ένα ξεκάθαρο (και ευπρόσδεκτο) φωνητικό πρότυπο... Ο γεμάτος, υγρός ήχος της φώτιζε τις γραμμές προσδίδοντάς τους το μουσικό στίλβος και τη λεπτομέρεια, ενώ ανέβαινε εντυπωσιακά στα ψηλά σι μπεμόλ και στα ντο»*. Η Lisa Daltirus, όταν η Carol Vaness κωλύθηκε να συμμετάσχει στο Φεστιβάλ Μουσικής του Άσπεν του 2003, κλήθηκε να την αντικαταστήσει, ενώ επέστρεψε στον ίδιο χώρο το καλοκαίρι για να ερμηνεύσει το *Ρέκβιεμ* του Βέρντι με μαέστρο τον David Zinman.

Η φετινή σεζόν περιελάμβανε την επιστροφή της στην Όπερα του Ντελαγουέρ με τον ομώνυμο ρόλο στην *Αϊντα*. Επίσης, κάνει το ντεμπούτο της στο Θέατρο Όπερας του Σεντ Λούις ως Σαντούτσα στην *Καβαλερία Ρουσικάννα*, ενώ ντεμπουτάρει και στη Λυρική Όπερα της Βοστώνης με την *Τόσκα*.

Η Lisa Daltirus άνοιξε τη σεζόν 2004 - 2005 ως Τόσκα με την Όπερα του Ελ Πάσο, και στη συνέχεια κράτησε τον ομώνυμο ρόλο στην *Αϊντα* με μαέστρο τον Willy Anthony Waters στο Χάρτφορντ, *Τόσκα* με το Theatre Opera του Μίτσιγκαν στο Ντιτρόιτ, και έκανε ντεμπούτο ως Λία στο *Παιδί - θαύμα* του Ντεμπυσί. Πρόσφατα, τράβηξε το ενδιαφέρον του Plácido Domingo και θα ερμηνεύσει τη Μαρία Γκουλέγκινα στους *Σικελικούς Εσπερινούς* με την Όπερα της Ουάσινγκτον το 2005.

Η Lisa Daltirus εμφανίστηκε με τη Λυρική Όπερα Μπελ Κάντο της Φιλαδέλφειας σε ρόλους και σκηνές που περιλαμβάνουν την Αμέλια του *Χορού Μεταμφιεσμένων*, τη Σαντούτσα στην *Καβαλερία Ρουσικάννα* και τη Λεονόρα στη *Δύναμη του Πεπρωμένου*. Ακόμη εμφανίστηκε με τη Χορωδία Δωματίου της Φιλαδέλφειας σε ένα κονσέρτο του Πόργκι και Μπες, ενώ με το Θέατρο Όπερας Trinity της Φιλα-

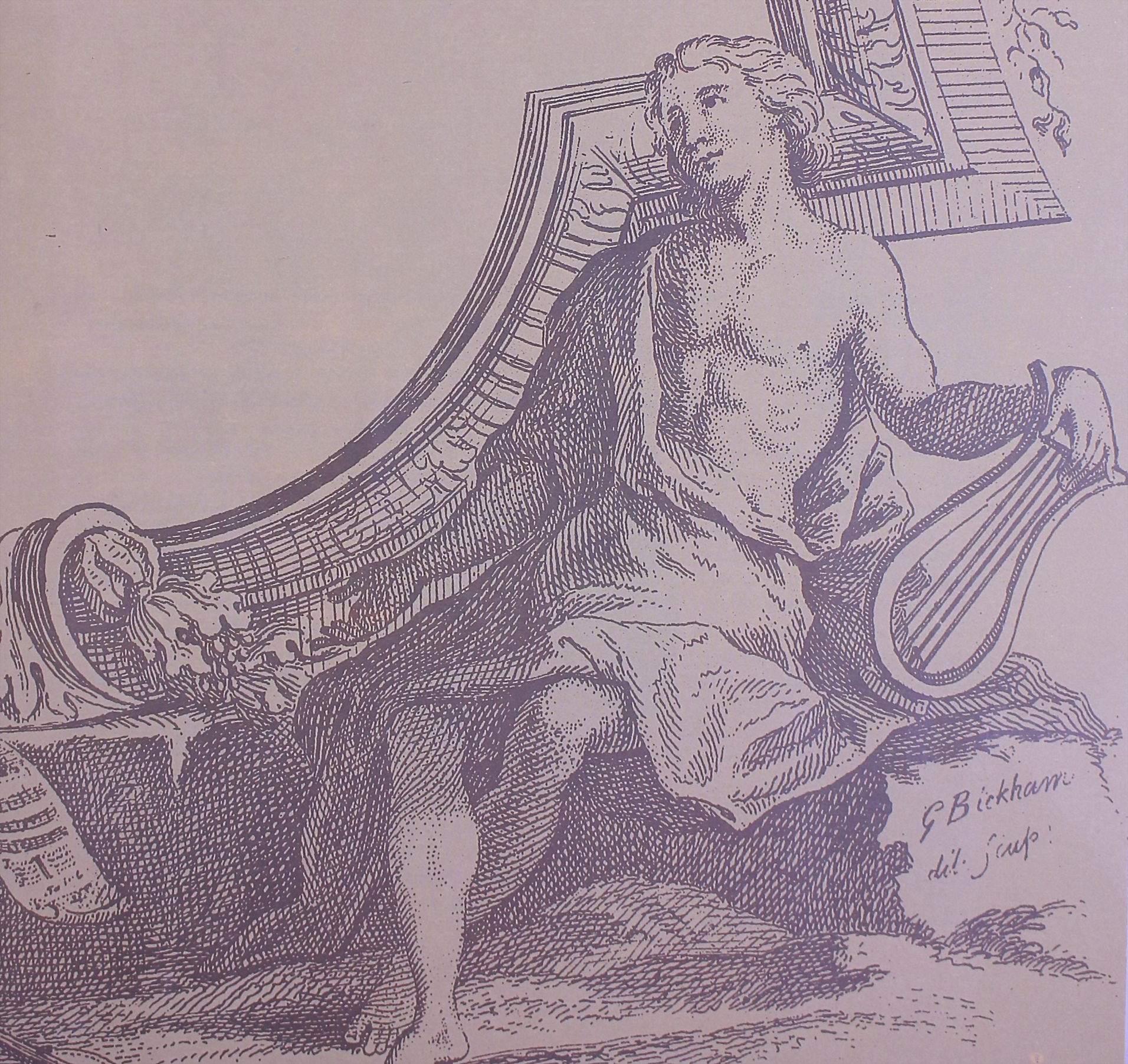

δέλφειας, ερμήνευσε το ρόλο της Μαργαρίτας στο *Φάουστ* και τους ομώνυμους ρόλους στην *Τόσκα*, στην *Αϊντα* και στην *Αμέλια στο χορό* στην εκδοχή του Μενότι. Η Γκραντ Όπερα του Μείν την φιλοξένησε στο γκαλά των εγκαινίων της, το οποίο κατέληξε σ' ένα απρογραμματίστο «Απόγευμα Τραγουδιού», ένα ρεσιτάλ που

δόθηκε χάρη στις θερμές αντιδράσεις του κοινού. Πρόσφατα έκανε το ντεμπούτο της στο Κάρνεγκι Χολ με την Γκραντ Όπερα της Νέας Υόρκης, ερμηνεύοντας το ρόλο της Αϊντα στη «Σκηνή του Θριάμβου». Τον περασμένο Νοέμβριο, έκανε ένα ντεμπούτο της τελευταίας στιγμής στο Avery Fisher Hall, στο γκαλά του Ιδρύματος Richard Tucker, αντικαθιστώντας την αδιάθετη Aprille Millo στη «Σκηνή του Θριάμβου» της *Αϊντα*. «*Η λύση ήταν να επιλέξουν τη Lisa Daltirus μέσα απ' το κοινό... και εκείνη απέδωσε θαυμάσια. Για να πούμε την αλήθεια, θα ήταν υπέροχο να την ακούμε πιο συχνά. Ίσως του χρόνου*» (New York Times).

Όσον αφορά ερμηνείες με συμφωνικές ορχήστρες και ορατόρια, αυτή τη σεζόν, η κυρία Daltirus ερμήνευσε τη *Missa Solemnis* του Μπετόβεν, μαζί με την Choral Arts Society της Βαλτιμόρης. Επέστρεψε στη Χορωδία Δωματίου της Φιλαδέλφειας, για να ερμηνεύσει δύο εκδοχές του *Dona Nobis Pacem* από το Βον

Γουίλιαμς και το *Fa'nshawe* (από το African Sanctus). Επιπλέον, τραγούδησε ένα *Ρέκβιεμ* του Μότσαρτ με την Οικουμενική Χορωδία και Ορχήστρα του Μείνλαϊν. Η πρόσφατη ερμηνεία της στο *Gloria* του Πουλένκ με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Ουίτσιτα συγκέντρωσε τις επιδοκμασίες της κριτικής, πράγμα που οδήγησε σε μια πρόσκληση από τον ίδιο μαέστρο να ερμηνεύσει το *Νόξβιλ, Καλοκαίρι του 1915* του Σάμιουελ Μπάρμπερ με την Ορχήστρα Δωματίου του Ουισκόνσιν. Το ρεπερτόριό της περιλαμβάνει ακόμη την *Ενάτη Συμφωνία* του Μπετόβεν, το *Μεσσία* του Χέντελ, το *Ρέκβιεμ* και το *Vesperae Solemnes* του Μότσαρτ, τη *Λειτουργία εν καιρώ πολέμου* του Χάιντν, το *Ρέκβιεμ* του Φορέ, την *Όγδοη Συμφωνία* και τους *Ψαλμούς του Τσίτσεστερ* του Μάλερ με μαέστρο τον Leonard Bernstein. Η Lisa είναι μια από τους αγαπημένους καλλιτέχνες του Peter Nero και της Philly Pops Orchestra και πρόσφατα παρουσιάστηκε στο «PoPera», ενώ ταυτόχρονα έκανε το ντεμπούτο της στο Kimmel Center της Φιλαδέλφειας της Πενσυλβανίας. Συμμετείχε αρκετές φορές στην ενορχήστρωση που έκανε ο Peter Nero στο *Star Spangled Banner in D-flat*, όπως και σε αποσπάσματα από το *Πόργκι και Μπεσ* στο «Blue Chip Broadway». Τιμήθηκε με βραβεία και διακρίσεις από το Διαγωνισμό Όπερας της Πολιτείας του Νιου Τζέρσεϊ, από το διαγωνισμό Joy in Singing, από τις Ακροάσεις του Εθνικού Συμβουλίου της Μετροπόλιταν Όπερα, από το Διεθνή Διαγωνισμό Τραγουδιού του Liedenkranz και από το Διαγωνισμό Λυρικών Καλλιτεχνών της Νέας Υόρκης. Είναι ακόμη υπότροφος του Ιδρύματος για την Εξέλιξη των Τραγουδιστών της Νέας Υόρκης και του Ιδρύματος «William Matheus Sullivan».

G. Bickham
del. Sculp.

JOANNA MONGIARDO

Σοπράνο

Η πολύπλευρη σοπράνο Joanna Mongiardo απέσπασε εγκώμια για την ερμηνεία της ως Ιουλιέτα με τη Madison Opera, χάρη στην «πλούσια, παλλόμενη φωνή της, που είναι γεμάτη και δυνατή, χωρίς περιττές διακυμάνσεις. Είναι αυτό που θα έπρεπε να είναι κάθε σοπράνο» (The Capital Times, 22/11/03).

Τιμημένη το 2003 με το βραβείο Sullivan, η Joanna Mongiardo είχε φτάσει στους πανεθνικούς ημιτελικούς του 2001 στις ακροάσεις του Εθνικού Συμβουλίου της Metropolitan Opera. Είναι ακόμη η νικήτρια του διαγωνισμού του Ιδρύματος Liederkrazt, του διαγωνισμού Φωνής του Opera Index και του διαγωνισμού Fritz and Lavinia Jensen. Γεννημένη στο Γουέλσλεϊ της Μασαχουσέτης, η Joanna Mongiardo έχει Masters στη μουσική από το Πανεπιστήμιο του Γέιλ.

Εμφανίστηκε στο Φεστιβάλ του Κάραμουρ ως Αντίνα στο *Ελιξίριο του Έρωτα*, ως Ροζίνα στον *Κουρέα της Σεβίλλης* με τη City Opera της Νέας Υόρκης, ως Αντέλ στη *Νυχτερίδα* και ως Πρώτη Κυρία στο *Μαγεμένο Αυλό* με τη Συμφωνική Ορχήστρα και Όπερα της Τσατανούγκα. Πρόσφατα εμφανίστηκε ως Αντέλ με την Εθνική Χορωδία (National Chorale), ως Μαρία στο *West Side Story* με τους Pasadena Pops, ως Γιαμ Γιαμ στο *Μικάδο* με την Boston Academy of Music, ως Γκρέτελ στο *Χάνσελ και Γκρέτελ* του Χάμπερντικ με την Concord Orchestra και ως Άναμπελ Μπαλτις στην πρεμιέρα του *Καλοκαιριού* του

Stephen Paulus στη Νέα Υόρκη με το Κέντρο Σύγχρονης Όπερας (Center for Contemporary Opera).

Στο ντεμπούτο της το Μάρτιο του 2003 στο Carnegie Hall, τραγούδησε τα *Κάρμυνα Μπουράνα* του Ορφ και τη *Σερενάτα στη Μουσική* του Βον Γουίλιαμς με την Ορατογιο Society της Νέας Υόρκης. Τα *Κάρμυνα Μπουράνα* τα τραγούδησε και με τις συμφωνικές ορχήστρες του Ντιτρόιτ, του Ιλινόις, του Λίνκολν, της Τσατανούγκα και της Γιάνγκσταουν, όπως και στο Φεστιβάλ Μουσικής του Νιου Χάμσαϊρ. Μαζί με την ορχήστρα της Μινεσότα, η Joanna Mongiardo ερμήνευσε το *Παιδί και τα Μάγια* και την παγκόσμια πρώτη του κύκλου τραγουδιών *Τροβαδούρος* του Marc - Andre Dalbavie. Ερμήνευσε το *Ρέκβιεμ* του Μότσαρτ με τη χορωδία Back Bay και τη *Λειτουργία του Λόρδου Νέλσον* του Χάιντν με τη χορωδία Μπρουκλίν. Μαζί με τους Providence Singers, ερμήνευσε το *Ρέκβιεμ* του Μότσαρτ, το *Regina Coeli* του Julian Wachner και την παγκόσμια πρώτη της *Περήφανης Μουσικής της Θύελλας* του Carlyle Sharpe.

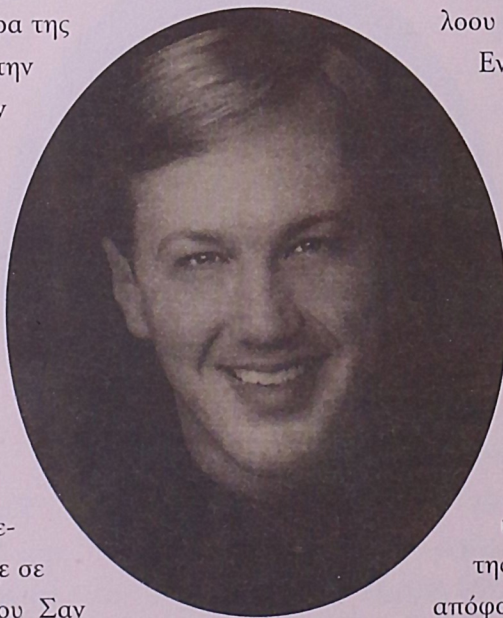
Η περίοδος 2002 - 2003 περιελάμβανε ακόμη το *Μεσσία* με τη National Chorale, το *Πρωτοχρονιάτικο Κονσέρτο* με τη Φιλαρμονική του Μπάφαλο, τους *Εσπερινούς* του Μοντεβέρντι με τους Canticum Novum Singers και το κονσέρτο *Three Diva* με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Κουίνς.

Στην περίοδο 2003 - 2004, ερμήνευσε τη Σουζάνα στους *Γάμους του Φίγκαρο* με την Όπερα του Πόρτλαντ και την Όπερα του Νόξβιλ, ως Πακέτ στον *Καντίνι* με την Pacific Opera και στον ομότιτλο ρόλο από το *Ρωμαίος και Ιουλιέτα* του Γκουνό με τη Madison Opera. Σε κονσέρτα, η Joanna Mongiardo εμφανίστηκε με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Σαν Ντιέγκο στην πρεμιέρα του *Regina Coeli* του Julian Wachner και της *Περήφανης Μουσικής της Θύελλας* του Carlyle Sharpe στην Καλιφόρνια, με τη National Chorale στο *Κάρμυνα Μπουράνα* και με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Όρεγκον σε ένα κονσέρτο γερμανικών λίντερ.

BRIAN FRUTIGER

Τενόρος

Ο αμερικανός τενόρος Brian Frutiger θα γίνει γρήγορα γνωστός για τις πολύπλευρου χαρακτήρα ερμηνείες του. Μεταξύ των πρόσφατων ερμηνειών του περιλαμβάνονται οι ρόλοι των Tanzmeister (*Αριάδνη της Νάξου*) με την Όπερα της Σαρασότα, Γκόρο (*Μαντάμα Μπάτερφλαϊ*) με την Όπερα του Μέμφις, Παγκ (*Turandot*) με την Όπερα του Κονέκτικατ, Ντον Μπαζίλιο αλλά και Ντον Κούρτζιο (*Οι Γάμοι του Φίγκαρο*) με τη Συμφωνική One World στη Νέα Υόρκη, Μονόστατος (αντικαταστάτης – *Ο Μαγικός αυλός*) και Βιργίλιος Τόμσον (αντικαταστάτης – *Η Μητέρα Όλων μας*), με την Όπερα του Σαν Φρανσίσκο και στις δυο περιπτώσεις, και Μπαρντόλφο (*Φάλσταφ*) με την Όπερα της Ομάχα. Πτυχιούχος του Προγράμματος Όπερας Μερόλα, της Όπερας του Σαν Φρανσίσκο, ο Frutiger συμμετείχε σε πολλές παραγωγές του Κέντρου Όπερας του Σαν Φρανσίσκο, περιλαμβανομένων του *Μαγικού Αυλού* (Μονόστατος), της *Νυχτερίδας* (Eisenstein), της *Τραβιάτα* (Γκαστόνε) και *La Calisto* (αντικαταστάτης του Linfea).

Πέρα από τις ερμηνείες του στην όπερα, έχει επίσης εμφανιστεί σε πολλά γνήσια θεατρικά έργα και ορατόρια. Οι ρόλοι τους οποίους ανέλαβε στο θέατρο περιλαμβάνουν Σαίξπηρ, Μάρλοου και Μολιέρο αλλά και Σο, Μπάρι και Μίλερ. Ενώ, στον τομέα των κονσέρτων, περιλαμβάνονται έργα των Μπαχ, Χέντελ, Μπρίτεν και Βον Γουίλιαμς.

Έχει αποσπάσει πολλά βραβεία, περιλαμβανομένων τριών υποτροφιών, Merola Career, μια υποτροφία Cultural Trust Enabling του Κάνσας, το 2ο βραβείο του διαγωνισμού Heinz Rehfuss Singer Actor (με τη χορηγία της Όπερας του Ορλάντο) ενώ απέσπασε και το περιφερειακό βραβείο κατά τις ακροάσεις του Εθνικού Συμβουλίου της Μετροπόλιταν Όπερα. Ο Brian Frutiger είναι απόφοιτος του Προγράμματος Μαθητευόμενων Καλλιτεχνών της Όπερας της Σάντα Φε ενώ είναι κάτοχος πτυχίου μουσικής του Κρατικού Πανεπιστημίου της Γουιτσιτά και πτυχίου θεάτρου του Πανεπιστημίου Ντρέικ.

CAMILLE RENO

Βαρύτονος

Η «Neue Zürcher Zeitung» περιέγραψε τον Ζερμόν του Camille ως «εξαιρετικό... και ύψιστα μουσικό» και η «Zurich Tages Anzeiger» έγραψε ότι «έχει μια υπέροχη φωνή, ταυτόχρονα θερμή κι εκφραστική...»

Ύστερα από το δίπλωμα της αρχιτεκτονικής, ο канаδός βαρύτονος Camille Reno έλαβε μια χορηγία από το Ιταλικό Υπουργείο Πολιτισμού για το Conservatorio Rossini στο Πέζαρο της Ιταλίας. Έκανε ιδιωτικά μαθήματα με την Clotilde d'Angelo Ronchi στην Μπολόνια. Τώρα, σπουδάζει με τον Cornelius Reid υπό την εποπτεία της Renato Scoto στη Νέα Υόρκη.

Ο Reno ξεκίνησε τις επαγγελματικές του ερμηνείες και εμφανίσεις στην Όπερα του Μόντρεαλ. Σύντομα, έφτασε στους τελικούς του διαγωνισμού Toti Dal Monte στο Τρεβίζο της Ιταλίας, πράγμα που τον οδήγησε να επιδιώξει μια επαγγελματική σταδιοδρομία στην Ευρώπη. Από τους ρόλους που έχει ερμηνεύσει μέχρι σήμερα, θα αναφέρουμε το Λεπορέλο, τον Εσκαμίλο, τον Αλή και τον Ταντέο (*Μια Ιταλίδα στο Αλγέρι*), καθώς και το Φαραώ (*Μωσής*) από το Rossini, το Χίντραοτ (*Αρμίδα* του Gluck), το Ζερμόντ (*Τραβιάτα*), το Μαρτσέλο και το Σονάρντ (*Μποέμ*), τον Κόμη Αλμαβίβα και το Φίγκαρο από τον Μότσαρτ, το Μερκούτιο (*Ρωμαίος και Ιουλιέτα* του Γκουνό), το Ζιλ (*Το μουσικό της Σουζάννας*), το Ρουσέ (Αντρέα Σενιέ), το Φερδινάνδο (από το *Γάμος στο Μοναστήρι του Προκόπτεφ*) και το Φάλκε (από το *Fledermaus* του Στράους). Το ρεπερτόριό του περιλαμβάνει,

επίσης, το Σίλβιο (*Οι Παλιάντσι*), το Γουλιέλμο και τον Ντον Τζιοβάνι του Μότσαρτ, τον Πατέρα (*Χάνσελ και Γκρέτελ*), τον Αλμπέρ (από το *Βέρθερο* του Μασνέ), το Βαλεντέν (*Φάουστ*), τον Ελιέτοκι και τον Ονιέγκιν από τον Τσαϊκόφσκι, τον Ερρίκο (*Λουτσία*), καθώς και τον Μπελκόρε (*Το ελιξίριο του έρωτα*) και το Μαλατέστα από τον Ντονιτσέτι. Επιπλέον, στρέφεται προς την κατεύθυνση ενός έντονου και μάλλον σύγχρονου ρεπερτορίου όπως Eisenstein (*Η Νυκτερίδα*), Πελέας, Μπίλι Μπαντ (B. Britten) και Νικ Σάντου στο *Rakes Progress* του Στραβίνσκι.

Κλήθηκε επανειλημμένως να τραγουδήσει σε διεθνείς όπερες, όπως στο Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής της Λουκέρνης, στις Όπερες της Λουκέρνης, της Λοζάνης και της Γενεύης στην Ελβετία, στο Φριντρισάφεν της Γερμανίας, στην Ντιζόν, την Αβινιόν, την Μπεζανσόν και το Βισί, όπως και στο Φεστιβάλ του Λος στη Γαλλία, και στην Ιρλανδική Όπερα του Δουβλίνου. Συμμετείχε σε κονσέρτα με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Λουκέρνης, την Ορχήστρα της Σεβίλλης, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Μόντρεαλ, τη Μητροπολιτική Ορχήστρα του Μόντρεαλ και την Ορχήστρα Δωματίου της Γενεύης. Του δόθηκε η ευκαιρία να τραγουδήσει με μαέστρους το Σπύρο Αργύρη, τον David Heusel, τον Christian

Schnitzler, το Michaelangelo Veltri, τον Emmanuel Villaume, τον Alfredo Silipigni, τον Christian Arming, τον Corrado Rovaris, τον Christian Badea και τον Marc Tardue. Οι συνεργασίες του με σκηνοθέτες περιλαμβάνουν τους: Emilio Sagi, Moshe Leiser, Patrice Caurier, Dieter Kaegi, Stephane Braunschweig, Christian Smith, Yarg Pataki, Reinhild Hoffman και Stefan Kruegler.

Πρόσφατα κυκλοφόρησε από την εταιρεία «Dynamics – 1999» μια ζωντανή ηχογράφηση των *Ψεύτικων Διδύμων* του Πιτσινί με την Ορχήστρα Δωματίου της Γενεύης, όπου ο Camille Reno ερμηνεύει το ρόλο του Maresciallo.

Μελλοντικές εμφανίσεις: στο *Ρέκβιεμ* του Βέρντι, όπως και σε μια συναυλία - γκαλά με την Ορχήστρα της Σεβίλλης το 2004. Επίσης, ο Reno θα ερμηνεύσει αποσπάσματα από το *Έτσι κάνουν όλες* του Μότσαρτ στο Θέατρο της Βασιλείας τους επόμενους μήνες. Επιπλέον, ετοιμάζεται να ερμηνεύσει τον ομώνυμο ρόλο από το *Ριγκολέτο* του Βέρντι στο ίδιο θέατρο τη σεζόν 2004 - 2005, κι ακόμη τον πρώτο ρόλο στην ηχογράφηση μιας παγκόσμιας δημιουργίας, του *Vers Sataniques* του Χάρολντ Μπλούμενφελντ το 2004.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης (Κ.Ο.Θ.) ιδρύθηκε το 1959 από το Σόλωνα Μιχαηλίδη, με τον τίτλο «Συμφωνική Ορχήστρα Βορείου Ελλάδος».

Αρχικά αποτέλεσε τμήμα του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, αριθμώντας πενήντα μόλις μέλη. Το 1969, χάρη στις προσπάθειες του ιδρυτή της, κρατικοποιήθηκε και πήρε τη σημερινή της ονομασία.

Πολλοί και σημαντικοί έλληνες καλλιτέχνες ανέλαβαν τη διευθυντική «σκυτάλη» της: πρώτος ο Σόλων Μιχαηλίδης και στη συνέχεια ο Γεώργιος Θυμής, ο Άλκης Μπαλτάς, ο Κάρολος Τρικολίδης (αναπληρωτής), ο Κοσμάς Γαλιλαίας, ο Κωνσταντίνος Πατσαλίδης (αναπληρωτής), ο Λεωνίδας Καβάκος και ο Μίκης Μιχαηλίδης (αναπληρωτής). Σήμερα, η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης αριθμεί εκατό περίπου μουσικούς και Διευθυντής της είναι ο Μύρων Μιχαηλίδης.

Από την αρχή της καλλιτεχνικής της διαδρομής η Κ.Ο.Θ. συμπεριέλαβε στο πρόγραμμά της ένα πλούσιο ρεπερτόριο, από το μπαρόκ μέχρι τις πρωτοποριακές συνθέσεις του 20ού αιώνα, με στόχο πάντα την ανάδειξη του μουσικού πολιτισμού συνολικά και πέρα από τα όρια του κλασικού. Πρωταρχικός στόχος της είναι η νέων ταλέντων. Επί σειρά ετών διοργανώνει διαγωνισμούς νέων καλλιτεχνών παρουσιάζοντας τους επιτυγχόντες στις συναυλίες της και προσφέροντάς τους το πρώτο βήμα στο ξεκίνημα της

σταδιοδρομίας τους. Πολλές ήταν επίσης οι πανελλήνιες και παγκόσμιες πρώτες εκτελέσεις έργων ελλήνων και ξένων συνθετών που πραγματοποιήσε.

Διάσημοι έλληνες και ξένοι Αρχιμουσικοί καθώς και σολίστ διεθνούς ακτινοβολίας έχουν συμπράξει με την Κ.Ο.Θ., ανάμεσα στους οποίους οι: L. Pavarotti, A. Khachaturian, Y. Horenstein, E. Kurtz, Y. Simonov, Οδ. Δημητριάδης, M. Rostropovich, N. Gutman, M. Maisky, Δ. Σγούρος, V. Ashkenazy, P. Badura-

Skoda, N. Magalov, L. Kogan, R. Ricci, Λ. Καβάκος, V. Tretjakov, V. Spivakov, C. Katsaris, L. Berman, P. Fournier, B. L. Gelber, W. Nelson, C. Mandeal, Κ. Πασχάλης και άλλοι.

ΧΟΡΩΔΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Χορωδία Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1987 και αποτελείται από σπουδαστές και αποφοίτους ανώτερων και ανώτατων μουσικών σχολών. Στο ευρύτατο ρεπερτόριό της περιλαμβάνονται έργα αναγέννησης, κλασικής και ρομαντικής περιόδου, ορατόρια, όπερες, μιούζικαλ, έργα σύγχρονων Ελλήνων και ξένων συνθετών, καθώς και πρώτες εκτελέσεις έργων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έχει εμφανιστεί κατ' επανάληψη στα «Δημήτρια», στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και Αθηνών, στο Ηρώδειο και τη Λυρική σκηνή, στις «Διεθνείς Μουσικές Ημέρες», στο «Ελληνικό Φεστιβάλ» και σε Φεστιβάλ άλλων πόλεων της Ελλάδας, ενώ έχει συνεργαστεί με ελληνικές και ξένες κρατικές ορχήστρες σε όπερες και ορατόρια.

Έχει εμφανιστεί επίσης σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και έχει τιμηθεί με Χρυσό, Αργυρό και Χάλκινο Μετάλλιο στους Διεθνείς Διαγωνισμούς Αθηνών, Λανγκόλεν και Ρώμης αντίστοιχα.

Συμμετείχε σε πολλές από τις επίσημες εκδηλώσεις του Οργανισμού Πολιτιστικής Πρωτεύουσας «Θεσσαλονίκη '97» με έργα ρεπερτορίου και έργα σε πρώτη εκτέλεση των Αδάμη, Αστρονίδα, Μπαλτά, Σαμαρά, Καλομοίρη, καθώς και στην τελετή λήξης. Πήρε ακόμη μέρος στην Πολιτιστική Πρωτεύουσα «Πράγα 2000» με έργα Τσέχων συνθετών, παρουσία του Petr Eben.

Από το 1993 συμπράττει με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης, ενώ έχει επίσης συμπράξει με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και τις Συμφωνικές Ορχήστρες Πράγας, Σόφιας, Καίμνιτς, Βεσφαλίας, Ρουμανίας, Ουαλίας και Άγκυρας.

Συνεργάστηκε με το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, τη Λυρική Σκηνή, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, την Πολιτιστική Ολυμπιάδα, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Μουσείο Βυζαντινών Οργάνων, το Δήμο Θεσσαλονίκης, το Δήμο Αθηναίων, καθώς και με τους Μ. Θεοδωράκη, Γ. Μαρκόπουλο, Γ. Καζαντζή, G. Bregovic, Z. Praisner και Μ. Φραγκούλη.

Το καλοκαίρι του 2001 εμφανίστηκε στο Ηρώδειο συμμετέχοντας στην όπερα *Κωνσταντίνος Παλαιολόγος* του Μ. Καλομοίρη στα πλαίσια του «Ελληνικού Φεστιβάλ», καθώς και στο Αρχαίο Θέατρο της Έφεσου ερμηνεύοντας τη *Συμφωνία της Λεβεντιάς* του ίδιου συνθέτη.

Από το Σεπτέμβριο του 2001 συμμετέχει στην εναρκτήρια συναυλία των «Δημητρίων» με έργα των Mahler, Beethoven, Haydn, Orff, ενώ έλαβε μέρος στις παραγωγές του ΟΜΜΘ *Rigoletto*, *Μόμο*, *Madama Butterfly*, *Cavalleria Rusticana* και *Le Nozze di Figaro*.

Τη Χορωδία από την ίδρυσή της διευθύνει η Μαίρη Κωνσταντινίδου.

ΜΑΙΡΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Διεύθυνση Χορωδίας Θεσσαλονίκης

Η Μαίρη Κωνσταντινίδου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και είναι απόφοιτος του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης (των τάξεων πιάνου της κ. Καλαϊτζή και ανώτερων θεωρητικών του κ. Μιμίκου). Σπούδασε διεύθυνση με τους κ.κ. Αγραφιώτη, Erdei, και Timer στη Ελλάδα, Ουγγαρία και Αγγλία αντίστοιχα.

Συνεργάστηκε με τη Λυρική Σκηνή Αθηνών, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, την Όπερα Θεσσαλονίκης, την Κρατική και τη Δημοτική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης και την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. Εκπροσώπησε το Δήμο Θεσσαλονίκης στη Β' Biennale Νέων Καλλιτεχνών στη Βαρκελόνη και έχει ηχογραφήσει για την ΕΡΤ3 και το Γ' Πρόγραμμα. Έχει εμφανιστεί στην Αμερική και τον Καναδά και σε συναυλίες μουσικής δωματίου. Διηύθυνε στη Βουδαπέστη τη «Χορωδία Νέων Ευρώπης», στην Πράγα τη «Silesian Χορωδία», τη «Χορωδία Ραδιοφωνίας

της Στουτγάρδης» και τη «Χορωδία του Ινστιτούτου Kodály». Ως προσκεκλημένη της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας «Στοκχόλμη '98», διηύθυνε τη «Χορωδία της Ραδιοφωνίας της Στοκχόλμης» και τη «Χορωδία της Ουψάλας».

Το 1995 κατέκτησε τη β' θέση στο «Διεθνή Διαγωνισμό Νέων Μαέστρων Χορωδίας» στην Πράγα.

Διευθύνει από την ίδρυσή της τη «Χορωδία Θεσσαλονίκης», με την οποία κατέκτησε ένα χρυσό, δύο αργυρά και τρία χάλκινα μετάλλια και εμφανίστηκε σε Φεστιβάλ της Ελλάδας και του εξωτερικού. Διευθύνει επίσης τις Χορωδίες «Νέου Ωδείου», «Αποφοίτων Ανατόλια», «Μουσικού Κολεγίου» και «Θερμαϊκός», ενώ από το καλοκαίρι του 2004 θα διδάσκει και θα διευθύνει τη «Χορωδία Ακαδημίας της Πράγας».

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΣ
Αντιπρόεδρος	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΝΕΛΗΣ
Γενικός Γραμματέας	ΣΤΕΛΙΟΣ ΝΕΣΤΩΡ
Ταμίας	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΜΑΛΗΣ
Μέλη	ΑΚΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ-ΠΑΣΣΙΑ ΕΛΕΝΗ
	ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
	ΜΑΚΡΙΔΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
	ΠΑΝΤΟΥ ANNA
	ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Γενική Διεύθυνση
Καλλιτεχνική Διεύθυνση
Οικονομική - Διοικητική Διεύθυνση
Τεχνική Διεύθυνση

ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ
Αντιπρόεδρος	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΚΚΑΣ
Γενικός Γραμματέας	ΚΑΙΤΗ ΔΑΡΑΒΙΓΓΑ
Ταμίας	ΘΩΜΑΣ ΤΡΙΚΟΥΚΗΣ
Μέλη	ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ ΑΣΠΑ
	ΒΑΛΑΛΑ ΤΕΡΕΖΑ
	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
	ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
	ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
	ΝΕΣΤΩΡ ΣΤΕΛΙΟΣ
	ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΡΙΣΑΚΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
ΜΗΛΙΤΣΑ ΧΑΣΑΠΗ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΙΑΣ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΑ

(επί προεδρίας Μηγά Τάνε)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(επί διοικήσεως Θεόδωρου Καρατζά)

ΑΚΤΗ ΜΥΡΙΝΑΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(επί προεδρίας Ιωάννη Στουρνάρα)

ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΕΛΒΑΡΗ

ΔΩΡΗΤΕΣ

ΣΑΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

ΒΙΚΤΩΡΙΑ Κ. ΠΥΛΑΡΙΝΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΤΟΥΣ

ALPHA BANK

Emporiki
Bank

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ Ο.Μ.Μ.Θ.

Τμήμα Προβολής, Πωλήσεων
& Δημοσίων Σχέσεων

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:

Κείμενα: Ίσμα Τουλάτου
Μεταφράσεις: Κριστίν Κοόρεμαν
Διορθώσεις: Μαρία Καβάλα
Φωτογραφίες: Omar Garrido, Lisa Kohler
Σχεδιασμός: Red Creative
Διαχωρισμοί: ikona digital prepress
Εκτύπωση: Grapholine

25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ & ΠΑΡΑΛΙΑ, 546 46 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, WWW.TCH.GR